

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. II. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

Respondeo quod quando dicitur de ratione virtutis esse, disponere subjectum ad operandum convenienter ad naturam in eo præexistentem, hoc debet intelligi de virtute habente statum & perfectam rationem virtutis, & existente in suo subjecto connaturali: fides autem & spes, prout sunt in peccatore, cum sint informes, non habent statum & perfectam rationem virtutis, nec sunt in subjecto connaturali: unde sicut calor in aqua, ubi est in esse imperfecto, præternaturali, ac violento, non supponit in illa esse proportionatum ad calefaciendum; ita nec fides & spes in peccatore supponunt esse supernaturale proportionatum operationi & fini supernaturali. Hoc autem non potest habere locum in charitate, cum illa sit essentialiter virtus perfecta, & habeat modum & statum virtutis, nec possit in esse imperfecto, & informi, ac veluti violento reperiri, sicut fides & spes.

167. Quartò probatur conclusio: Gratia est radix charitatis, & aliarum virtutum infusarum, sicut essentia est radix suarum proprietatum: Ergo distinguitur realiter à virtutibus. Antecedens patet ex dictis art. 4. §. 3. corol. 2. & potest adhuc suaderi. Nam gratia est terminus dilectionis quæ Deus nos diligit in ordine ad finem supernaturalem: Ergo sicut talis dilectio est radix omnium bonorum supernaturalium, quæ nobis proveniunt à Deo, ita & gratia ex sua speciali ratione habet quod sit origo omnium virtutum. Consequentia verò probatur: Si gratia est radix virtutum, sicut essentia proprietatum, debet habere in ipsas aliquem influxum activum, qui dicitur resultantia; essentia enim est causa hoc modo activa suarum proprietatum, ut demonstrant nostri Thomistæ in Philosophia: Sed influxus activus supponit distinctionem inter causam & effectum: Ergo si gratia est radix virtutum, sicut essentia proprietatum, distinguitur realiter ab illis.

168. Denique suaderi potest conclusio. Charitas est inclinatio in ultimum finem: Ergo supponit naturam à qua dimanet, scilicet gratiam. Consequentia probatur: Tum quia universaliter omnis propensio in aliquem finem, supponit naturam cujus est inclinatio, ut patet in gravitate & levitate: Tum etiam, quia ideo processio Spiritus Sancti non est per modum naturæ, nec generatio, quia est per modum impulsus seu inclinationis, quæ necessitatio supponit naturam, cujus est inclinatio.

169. Confirmatur, & magis illustratur hæc ratio ex doctrina quam tradit S. Thomas quæst. 27. de verit. art. 2. In quolibet ordine rerum quatuor reperiuntur, substantia scilicet seu natura rei, finis ipsius, inclinatio ad talem finem, & motus seu tendentia in illum: v. g. in lapide est propria natura, consistens in hoc quod sit corpus mixtum talis speciei; finis, qui non est alius quam quies in centro; gravitas, quæ est propensio seu inclinatio in ipsum; & descensus, qui est motus seu tendentia in illum. Similiter etiam in ordine supernaturali hæc quatuor debent reperiri: unde in tali ordine gratia tenet locum substantiæ seu naturæ; visio beatifica habet rationem finis; charitas est inclinatio in illum; & motus ejus sunt operationes elicite ab aliis virtutibus infusis, quæ dantur ad exequenda opera quibus talis finis acquiritur. Et ideo (subdit S. Doctor) sicut in rebus naturalibus est aliud natura ipsa quam inclinatio naturæ, & ejus motus, vel operatio; ita & in gratuitis est aliud gratia à charitate, & à cæteris virtutibus.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijcies primò: Tridentinum sess. 6. cap. 7. hæc tria solum dicit in justificatione infundi, scilicet fidem, spem, & charitatem, nulliusque alterius habitus infusi meminit: Ergo cum certum sit in justificatione gratiam habituales infundi, eam Concilium nomine charitatis intellexit, subindeque censuit esse unum & eundem habitum.

Respondeo Concilium sub nomine charitatis comprehendere etiam gratiam habituales: non quod sint unus & idem habitus, sed quia inter se necessario connectuntur, & nunquam abinvicem separantur. Non expressit autem Concilium specialiter gratiam: tum quia initio ejusdem capituli mentionem illius fecerat, dicens justificationem esse renovationem interioris hominis, per voluntariam susceptionem gratiæ & donorum: tum etiam quia can. 11. mentem suam aperte declarat, his verbis: *Si quis dixerit homines justificari, vel solâ imputatione justitiæ Christi, vel solâ peccatorum remissione, exclusâ gratiâ, & charitate, quæ in cordibus eorum diffundatur, atque illis inhereat, anathema sit.* Ibi enim distinguit gratiam à charitate, cum diversis nominibus eas exprimat; aliàs ineptam battologiam committeret, quæ tunc committitur, cum plura nomina ad eandem rem significandam assumuntur, uno eorum satis eam exprimente. Nec obstat quod postea assumat verbum singularis numeri, nempe, *diffundatur, atque inhereat*: istud enim fecit more grammatico, volens verbum respondere proximiori nomini, non autem duobus quæ assumptæ erant.

Obijcies secundò: A Scriptura & SS. Patribus iidem effectus gratiæ & charitati tribuuntur; per utramque enim dicimur justificari, vivere vitam divinam & supernaturalem, filios Dei adoptivos fieri; utraque dicitur operire multitudinem peccatorum, discernere inter filios Dei & diaboli, ac esse radix meriti vitæ æternæ, juxta illud Gregorij Magni homil. 27. in Evang. *Non habet aliquod viriditatis ramus boni operis, si non manet in radice charitatis*: denique sicut per gratiam Deo ut sponso conjungi dicimur, ita etiam per charitatem anima Deo maritatur, ut ait D. Bernardus serm. 93. Ergo non distinguuntur realiter, sed sunt unus & idem habitus, qui secundum quod obit diversa munia, diversis nominibus insignitur.

Respondeo primò, eosdem effectus gratiæ & charitati tribui, non quod sint unus & idem habitus, sed quia sunt inseparabiliter inter se connexi: quæ de causa Apostolus 1. ad Corinth. 3. effectus benignitatis & patientiæ tribuit charitati, non quod sint unus & idem habitus, ut satis constat, sed quia inseparabiliter charitatem ipsam concomitantur.

Respondeo secundò, quod licet multi gratiæ effectus tribuantur etiam charitati, propter connexionem & mutuam concomitantiam utriusque, tamen aliter tribuuntur gratiæ, & aliter charitati, scilicet gratiæ ut primæ radici, charitati verò ut fructui illius. Præterquam quod aliqua est gratiæ excellentia, quæ non tribuitur charitati, scilicet dare primum esse supernaturale, atque adeo esse naturam ordinis supernaturalis, & originem ac primam radicem omnium motuum supernaturalium.

Respondeo tertio, quod quando in Scriptura effectus gratiæ tribuuntur charitati, non accipitur

charitas, ut solum est habitus quo Deum diligimus, sed etiam prout est vinculum amicitie inter nos & Deum, quo & ipsum diligimus, & vicissim ab eo diligimur, in quo sensu charitas continet sub se habitum gratiæ, quæ est effectus dilectionis quæ Deus nos diligit: eodemque modo charitatem usurpant SS. Patres, cum eam à gratia habituali non distinguunt.

176. Obijcies tertio: Si gratia sanctificans non est habitus operativus, erit otiosa, & inutilis, subindeque imperfectior charitate: Sed hoc non est dicendum: Ergo nec illud.

Respondeo negando sequelam: Etsi enim gratia non sit habitus immediatè operativus, non potest tamen dici otiosa: Tum quia operatur per virtutes infusas, quæ ab ipsa emanant ut proprietates; ad instar animæ, quæ per suas facultates operatur: Tum etiam, quia dat homini esse divinum & supernaturale, quod se habet in anima, sicut pulchritudo in corpore; unde sicut pulchritudo non dicitur otiosa, licet non operetur, sic neque gratia.

177. Obijcies quartò: Charitas dicitur forma omnium virtutum: Sed informatio virtutum fit per gratiam, per quam opera redduntur meritoria: Ergo videtur quod gratia sit idem quod charitas.

Respondeo ex D. Thoma in 2. dist. 26. quæst. 1. art. 4. ad 5. quod charitas alio modo dicitur forma virtutum quam gratia: charitas enim est forma virtutum ex parte actus, inquantum scilicet omnes actus virtutum in suum finem revocat, eò quod ejus objectum est finis ultimus. Sic enim est in omnibus potentijs, & artibus ordinatis, quod illa quæ aliorem finem respicit, largitur formam artium quæ sub ipsa est, ejus actus in suum finem ordinatur, sicut gubernator ostendit factori navis, qualis debeat esse forma timonis. Unde charitas informat alias virtutes, sicut virtus virtutem: sed gratia informantur per modum originis, quia scilicet ex ipsa gratia quodammodo formaliter oriuntur habitus virtutum per diversas potentias diffusi; illud autem quod ab alio oritur, formam & speciem ab eo trahit, & in suo vigore consistit, quandiu originis continuatur: & idè non oportet quod gratia sit idem quod charitas, quamvis charitas nunquam possit esse sine gratia.

178. Obijcies ultimò: Si gratia & charitas realiter distinguerentur, possent ab invicem separari, saltem de potentia Dei absoluta: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Minor probatur: Si aliquis homo haberet gratiam sine charitate, esset Deo gratus & acceptus, imò & filius ejus adoptivus, & tamen non esset ejus amicus; quod videtur absurdum. Item si alicui infunderetur charitas sine gratia sanctificante, ille nec damnaretur, cum nullum haberet peccatum, quod cum charitate impossibile est; nec salvaretur, quia cum non esset filius Dei adoptivus, esset incapax hereditatis, & cum non esset indutus veste nuptiali ac polimità gratiæ sanctificantis, non posset esse sponsi cælestis conviva, & indignus esset quod admitteretur ad convivium illud æternum, in quo justi epulantur & exultant in conspectu Dei: quid ergo fieret de illo homine, qui nec salvari nec damnari posset?

179. Respondeo negando Minorem. Ad cujus primam probationem dicendum est, quod ille cui infunderetur gratia sine charitate, esset amicus Dei radicaliter & remotè, quia haberet gratiam, cui tanquam radici principium diligendi Deum de-

Tom. IV.

A beretur. Ad secundam dico casum illum esse impossibilem: licet enim Deus de absoluta potentia essentiam a suis proprietatibus separare possit, earum resultantiam impediendo, non potest tamen facere quod aliqua proprietas existat in aliquo subiecto, sine essentia à qua dimanat, præsertim si talis proprietas sit vitalis: v. g. licet Deus possit creare animam rationalem sine intellectu & voluntate, non potest tamen intellectum aut voluntatem sine anima rationali producere, aut conservare; quia cum illæ potentiæ sint vitales, sine principio vitali, in quo radicanter, subsistere nequeunt; unde cum charitas sit potentia vitalis ordinis supernaturalis, non potest existere sine gratia sanctificante, quæ est prima radix vitæ supernaturalis, & quæ in ordine supernaturali gerit vices naturæ seu substantiæ. Quare D. Thomas loco in solutione præcedentis argumenti adducto ait in terminis, quod charitas nunquam potest esse sine gratia.

180. Respondeo secundò, quod si per impossibile charitas esset in aliquo homine sine gratia, ille nec damnaretur, quia non haberet peccatum; nec salvaretur, quia non esset ad gloriam idoneus; sed, ut dicit Capreolus, pertineret ad divinam providentiam ei providere, vel de gratia quæ fieret ad gloriam idoneus, vel de aliquo alio fine ultimo ipsi proportionato, qualis esset notitia abstractiva Dei, ut authoris tam supernaturalis quam naturalis.

§. III.

Corollarium præcedentis doctrinæ.

181. EX dictis inferes, gratiam habitualement subiectari immediatè in anima, non autem in voluntate. Ita D. Thomas hic art. 4. & omnes Authores qui docent gratiam distingui realiter à charitate.

Probatur primò: Si gratia poneretur immediatè in potentijs animæ, non verò in ejus essentia, esset proximè & immediatè operativa; quod enim perficit potentiam per se primò ad operationem ordinatam, est immediatè operativum: Sed gratia non est immediatè & per seipsam operativa, ut probant rationes, quibus ostendimus eam distingui realiter à virtutibus: Ergo non residet in potentijs animæ, sed in ejus essentia.

Secundò, Dona supernaturalia, quæ sunt participationes intellectus & voluntatis Dei, recipiuntur immediatè in intellectu & voluntate: Ergo illud quod est participatio naturæ ut natura est, debet in ipsa animæ essentia immediatè recipi.

182. Tertiò, Effectus formales gratiæ per se primò insunt animæ, & non ejus potentijs: Ergo & gratia. Consequentia patet, cum enim effectus formalis formæ nihil aliud sit quam ipsa forma ut communicata subiecto, in eo subiecto residet immediatè forma, cui tribuit suum effectum formalem. Antecedens verò probatur: Effectus formales gratiæ sunt præcipue duo, nimirum dare esse & vitam supernaturalem, & reddere Deo gratum: Sed illi effectus per se primò conveniunt animæ; esse enim, & vivere, seu esse principium radicale vitæ, per se primò convenit animæ, & non potentijs; similiter esse gratum per se primò respicit non operationes vel potentias, sed subiectum; quia enim illud est gratum, operationes sunt gratæ & acceptæ, juxta illud Genes. 4.

Q. iiij